

תקציר

'פּי לאַ תאַבד' [...] עצה מִחֻכָּם? ביקורתו של ירמיהו על החכמים והחוכמה בנבואת הברית החדשה

רחל פריש

הנבואה ביר' לא 30–33 מנבאת כריתת ברית חדשה בין העם לאל. החידוש בברית זו אמור למנוע את הפרתה ואת הישנות החורבן. השאלה מהו בדיוק החידוש בברית החדשה נבחנת במאמר זה מזווית חדשה, לאור הזיקות בינה לבין נבואות קודמות בספר ומתוך התמקדות מיוחדת בזיקה בין ספר ירמיה לבין המסורת החוכמתית.

הניתוח מעלה שנבואת הברית החדשה משתמשת במוטיבים המופיעים בנבואות פורענות בספר המשקפות זיקה לחוכמה, תוך שהיא מציעה תיקון למצב המתואר בהן. נבואות הפורענות מציגות את תושבי יהודה ומנהיגיהם כחכמים, אלא שחוכמתם מביאה לתוצאות קשות: אי ידיעת ה', עשיית רע ורדיפת בצע. לעומת זאת נבואת הברית החדשה מפקיעה מן החכמים את ההוראה והלימוד, ומדגישה שהעם עתיד לדעת את ה' כתוצאה מנתינת התורה בליבם בידי האל ולא באמצעות לימוד אנושי. בחינת הזיקות בין הנבואות מגלה שמדובר במהלך המתפתח במהלך הספר ומגיע לשיאו בנבואת הברית החדשה.

חלקו האחרון של המאמר מציג את היחס שבין נבואת הברית החדשה לתפיסות המשתקפות בספר דברים. המחברת מציעה לראות בנבואת הברית החדשה עימות בין תפיסתו של ירמיהו לתפיסה הדויטרונומית באשר לתפקיד החוכמה האנושית בהשגת ידיעת האל.